

Adressaat: Kliimaministeerium

Eliise Merila, eliise.merila@kliimaministeerium.ee;

Pärtel Niitaru, Partel.Niitaru@kliimaministeerium.ee

Rahel Kelus, rahel.kelus@kliimaministeerium.ee

Kuupäev: 28.01.2026

Eesti Keemiatööstuse Liidu seisukohad Euroopa Komisjoni keskkonnaalase õigusraamistiku lihtsustamise ettepanekute suhtes

Tervitame Euroopa Komisjoni algatust vaadata läbi ja lihtsustada haldusnõudeid Euroopa Liidu keskkonnaõiguses. EKTL toetab Euroopa Liidu keskkonnapoliitika eesmärges, sealhulgas looduse ja elurikkuse kaitset ning ringmajanduse edendamist. Samal ajal leiame, et lihtsustamine, proportsionaalsus ja tarbetu halduskoormuse vältimine on nende eesmärkide tõhusa ja õiglase elluviimise eeltingimuseks.

Oleme tuvastanud mitmed prioriteetsed valdkonnad, kus lihtsustamine võiks tuua käegakatsutavat kasu keskkonnastandardeid kahjustamata. Need puudutavad eelkõige ELi tööstusheite direktiivi (IED 2.0), keskkonnamõju hindamist, laiendatud tootjavastutust, pakendite ja pakendijäätmete määrust, asulareovee puhastamise määrust ning kestlike toodete ökodisaini määrust. Meie peamised seisukohad ja ettepanekud on esitatud allpool.

Tööstusheite direktiivi (IED 2.0) lihtsustamine

EKTL toetab komisjoni ettepanekut keskkonnajuhtimissüsteemide (KKJS) osas:

- lubada keskkonnajuhtimissüsteemide koostamist **ettevõtte tasandil**, mitte iga üksiku käitise kohta;
- pikendada KKJSi rakendamise tähtaega;
- kaotada sõltumatu auditi kohustus IED raames, arvestades, et auditid on juba hõlmatud selliste süsteemide kaudu nagu **ISO 14001 ja EMAS**;
- lihtsustada KKJSi sisu nõudeid.

Need muudatused on kooskõlas keemiatööstuse pikaajalise praktikaga ning toetavad integreeritud ja tõhusat juhtimissüsteemide kasutamist mitme käitisega ettevõtetes, ilma et see vähendaks keskkonnakaitse taset.

Täiendava kemikaaliinventuuri nõude ebavajalikkus

EKTL peab oluliseks ja õigeks komisjoni ettepanekut **lihtsustada KKJSi sisu ning kaotada nõue koostada IED raames eraldi kemikaaliinventuur koos riskihindamise ja asendusanalüüsiga.**

Keemiatööstuse hinnangul:

- kemikaalide kasutamine, käitlemine ja ohutus on **juba põhjalikult reguleeritud** ELi kemikaaliõigusega, eelkõige **REACH-määrusega**, ning tööohutuse ja töötervishoiu õigusaktidega;
- ettevõtetel on olemas **toimivad kemikaaliinventuurid**, mis on seotud REACH ja CLP määruse nõuete täitmisega; ohutusjuhtimissüsteemide nõuete täitmisega (nt SEVESO direktiivi alusel) ja tööohutuse nõuetega ning Eestis täiendavalt ka Kemikaaliseaduse alusel kehtestatud ohtlike kemikaalide arvestuse korraga;
- kemikaali **pelk olemasolu käitises ei tähenda automaatselt selle heidet** keskkonda ning ei kuulu seetõttu alati tööstusheidete direktiivi eesmärkide kohaldamisalasse.

Täiendava, IED-ga seotud kemikaaliinventuuri loomine tähendaks praktikas olemasolevate andmete dubleerimist, uute paralleelsete süsteemide loomist, märkimisväärset halduskoormuse kasvu ning täiendavat raporteerimist (koos vajadusega vaadata üle, milline teave on tundlik ja konfidentsiaalne), ilma et see tooks kaasa reaalse täiendava kasu keskkonna- või tervisekaitsele. Tegemist oleks klassikalise **topeltregulatsiooni näitega**, mis ei ole kooskõlas parema õigusloome ega proportsionaalsuse põhimõtetega.

Ümberkujundamiskavade nõude kaotamine

EKTL toetab ka komisjoni ettepanekut **tühistada indikatiivsete ümberkujundamiskavade koostamise kohustus** IED raames. Kuigi keemiatööstus mõistab direktiivi eesmärki liikuda kliimaneutraalse ja ressursitõhusa majanduse suunas, tekitaks detailsete ja pikaajaliste ümberkujundamiskavade kohustus:

- märkimisväärset ebakindlust;

- riski ülereguleerimiseks;
- täiendavat halduskoormust olukorras, kus tehnoloogiad, energiasüsteemid ja turutingimused arenevad kiiresti.

Tööstuse ressursid on tulemuslikumalt kasutatavad konkreetsete investeeringute ja tegelike heitmete vähendamise meetmete elluviimiseks, mitte administratiivsete planeerimisdokumentide koostamiseks.

IED kehtivate sätete kohaldamise ajutise peatamise puudumine

EKTL peab probleemseks, et keskkonnavalas omnibuss ei ole ette nähtud nn *stop-the-clock* lahendust IED kehtivate sätete osas. Liikmesriigid on juba alustamas IED 2.0 sätete ülevõtmist, samal ajal kui nende sätete sisu ja ulatus on komisjoni ettepanekute kohaselt muutumas.

Selline olukord:

- loob ettevõtjatele ja pädevatele asutustele õigusselgusetuse, milliseid nõudeid ja tähtaegu tuleb tegelikult järgida;
- sunnib liikmesriike ja ettevõtteid investeerima sätete ülevõtmisse ja rakendamisse, mis võivad peatselt muutuda või kehtetuks osutuda;
- on vastuolus parema õigusloome põhimõtetega ning komisjoni eesmärgiga vähendada halduskoormust ja regulatiivset killustatust.

EKTL leiab, et keskkonnavalane omnibus oleks asjakohane koht kehtivate IED sätete kohaldamise ajutiseks peatamiseks kuni muudetud IED 2.0 lõpliku vastuvõtmiseni, et tagada õigusselgus, vältida tarbetut halduskoormust ning võimaldada sujuvat ja tõhusat rakendamist.

Keskkonnamõjude hindamise lihtsustamine

EKTL tervitab Euroopa Komisjoni ettepanekut kiirendada ja ühtlustada keskkonnamõjude hindamise ning loamenetluste protsesse ning toetab selle üldist suunda. Ettepanek vastab hästi keemiatööstuse poolt korduvalt tõstatatud probleemidele seoses pikkade, killustatud ja ettearvamatute loamenetlustega, mis takistavad investeeringuid ja uute tootmisvõimsuste rajamist.

EKTL peab positiivseks ühtse koordineeriva kontaktpunkti loomist, menetluste digitaliseerimist, pädevate asutuste haldussuutlikkuse tugevdamist ning keskkonnamõjude hindamise paremat koordineerimist, sh piiriüleste mõjude puhul. Samuti on tervitatavad meetmed, mis võimaldavad kiirendada strateegiliselt oluliste energia-, tööstuse dekarboniseerimise ja ringmajanduse projektide menetlemist, sealhulgas menetlusliku prioriseerimise kasutamine liikmesriikide tasandil.

EKTL rõhutab samas, et menetluste kiirendamine peab käima käsikäes selgete tähtaegade, õiguskindluse ning sisuka, kuid ajaliselt piiritletud sidusrühmade kaasamisega.

Kokkuvõttes leiab EKTL, et komisjoni ettepanek on oluline samm loamenetluste tõhustamisel ning konkurentsivõimelise ja kestliku Euroopa tööstusbaasi toetamisel, ning väärib edasist arendamist tihedas koostöös tööstuse ja liikmesriikidega.

SCIP-andmebaas ja tulevased digitaalsed tootepassid

Eesti Keemiatööstuse Liit toetab Euroopa Komisjoni ettepanekut kaotada jäätmedirektiivist tulenev kohustus esitada andmeid SCIP-andmebaasi. Praktika on näidanud, et SCIP-andmebaas ei ole täitnud oma algset eesmärki – anda ringlussevõtjatele sisulist ja kasutatavat teavet toodetes sisalduvate ohtlike ainete kohta – samal ajal kui ettevõtjatele on see kaasa toonud märkimisväärse haldus- ja kulukoormuse.

EKTL peab äärmiselt oluliseks rõhutada, et **digitaalse tootepassi kujundamisel tuleb tulevikus olla erakordselt hoolikas**, et vältida SCIP-andmebaasiga sarnaste probleemide kordumist. Eelkõige tuleb tagada, et:

- uus süsteem oleks **tehniliselt teostatav ja reaalselt kasutatav**;
- andmete esitamise kohustused oleksid **proportsionaalsed ja riskipõhised**;
- välditaks andmete dubleerimist juba kehtivate kemikaali-, toote- ja tööohutusõigusaktidega;
- konfidentsiaalse äriteabe kaitse oleks selgelt ja usaldusväärselt tagatud.

Oluline on õppida SCIP-kogemusest: liiga keerukad, halvasti läbi mõeldud ja vähese praktilise väärtusega digitaalsed lahendused ei paranda ei keskkonnakaitset ega ringlussevõttu, kuid kahjustavad ettevõtjate usaldust regulatiivsete algatuste vastu.

Digitaalse tootepassi edukus sõltub sellest, kas see kujundatakse **lihtsa, kasutajasõbraliku ja eesmärgipärase tööriistana**, mitte uueks administratiivseks koormaks, mis kordab varasemaid vigu.

Laiendatud tootjavastutuse (EPR) süsteemid

Eesti Keemiatööstuse Liit toetab üldjoontes Euroopa Komisjoni suunda **laiendatud tootjavastutuse (EPR) süsteemide põhjalikuks reformimiseks**, eesmärgiga vähendada halduskoormust, parandada ühtse turu toimimist ning suurendada süsteemide tõhusust ja õiglust. EPR-skeemide killustatus, keerukas aruandlus ja erinevad riiklikud rakenduspraktikad on tänaseks muutunud oluliseks probleemiks nii ettevõtjate kui ka järelevalveasutuste jaoks.

EKTL peab positiivseks, et Komisjon näeb praegusi muudatusi **vaheetapina** ning on selgelt välja toonud kavatsuse esitada 2026. aastal **terviklik EPR-reform Circular Economy Act'i raames**, sealhulgas:

- aruandlusmahu ja -sageduse vähendamine;
- EPR-kohustuste suurem ühtlustamine ELi siseturul;
- digitaliseerimise edendamine;
- kolmandate riikide tootjatega seotud probleemide lahendamine.

Samas tunneme muret ettepaneku osas, mille kohaselt saavad teistes liikmesriikides tooteid turule laskvad tootjad edaspidi **ise otsustada**, kas nad nimetavad nendes riikides volitatud esindaja EPR-kohustuste täitmiseks.

Kuigi ettepanek on esitatud halduskoormuse vähendamise meetmena, tekitab see EKTL hinnangul siiski küsimuse, kas:

- selline paindlikkus võib **süvendada juba niigi ulatuslikku free-rider'ite probleemi**;
- nõrgestada EPR-skeemide jõustatavust, eriti piiriülese müügi ja e-kaubanduse kontekstis;
- asetada ebavõrdsesse olukorda need ettevõtted, kes on seni korrektselt volitatud esindajad nimetanud ja kohustusi täitnud.

Probleemid, mida omnibus´i ettepanekuga kahjuks ei lahendata, aga peaksid olema käsitletud

a) Asulareovee puhastamise direktiiv (UWWTD) ja EPR-skeemi rahastamisrisk

Kosmeetikatööstus toetab täielikult Euroopa veeressursside kaitse eesmärki ning on valmis panustama õiglaselt mikrosaasteainete ohjamise laiendatud tootjavastutuse (EPR) kaudu, kooskõlas „saastaja maksab“ põhimõttega.

Samas sisaldab UWWTD alusel loodav EPR-skeem **struktuurset ja seni lahendamata rahastamisriski**. Direktiiv paneb ainult kahele sektoritele ebaproportsionaalse rahalise koormuse, mis ei vasta nende tegelikule saastepanusele ning on vastuolus „saastaja maksab“ põhimõttega, mis eeldab proportsionaalsust ja õiglust. Korduvalt sõltumatute ekspertide poolt üle vaadatud Komisjoni algandmed näitavad, et kosmeetikatööstuse panust mikrosaasteainete toksilisse koormusse on **oluliselt (kuni 15 korda) üle hinnatud**. Meie hinnangul oleks hädavajalik lisada omnibus-ettepanekusse UWWTD EPR-skeemi „**kella peatamise**“ määrus, mille eesmärk **ei** oleks neljanda puhastusastme rajamise tähtaegade edasilükkamine, vaid praegusel kujul EPR-skeemi siseriiklikku õigusesse ülevõtmise kohustuse ajutine peatamine.

See võimaldaks:

- töötada välja lahendus, mis käsitleb kirjeldatud struktuurset rahastamislünka;
- vältida liikmesriikidevahelist killustumist;
- arvestada, et Komisjonil on plaanis laiem EPR-reform, mis mõjutab paratamatult ka UWWTD raames loodud EPR-skeemi.

b) PPWR (pakendite ja pakendijäätmete määrus) artikkel 10

Eesti Keemiatööstuse Liit peab probleemseks, et keskkonnavaline omnibus ei käsitle **PPWR artikli 10 lõike 3** sisulisi puudujääke.

PPWR artikli 10(3) praegune sõnastus, mis näeb ette maksimaalsete kaalu-, mahu-, seinapaksuse ja tühja ruumi piirväärtuste kehtestamise nn „enimlevinud pakenditüüpidele ja -vormidele“, on EKTL hinnangul:

- **õiguslikult ebaselge**, kuna mõiste „enimlevinud pakenditüübid ja -vormid“ ei ole defineeritud;
- **praktiliselt rakendamatu**, arvestades pakendilahenduste suurt mitmekesisust nii toodete kui ka kasutusotstarvete lõikes;
- vastuoluline artikli 10(1) üldise pakendi minimeerimise nõudega, mis juba eeldab funktsionaalsusest lähtuvat lähenemist.

Omnibusi raames oleks põhjendatud PPWR artikli 10(3) **sihtotstarbeliselt muuta**, eemaldades viite „enimlevinud pakenditüüpidele ja -vormidele“.

c) PPWR artikkel 7 – minimaalne ringlussevõetud plasti sisaldus pakendites

Eesti Keemiatööstuse Liit toetab PPWR eesmärki suurendada ringlussevõetud plasti kasutamist pakendites ning peab seda oluliseks hoovaks ELi ringmajanduse edendamisel. Samas on PPWR artikli 7 praegune sõnastus **praktiliselt raskesti rakendatav ning ebaproportsionaalse halduskoormusega**.

Nõue arvutada ringlussevõetud plasti miinimumsisalduse täitmist **iga plastikomponendi, pakendivormi ja tootmisüksuse lõikes** tekitab märkimisväärsed operatiivsed ja tehnilisi raskusi, ilma et see tooks kaasa selge täiendava keskkonnakasvu. Selline lähenemine hajutab ettevõtete ressursid ning võib pidurdada tegelikku ringlussevõetud plasti kasutuse kasvu.

EKTL toetab lähenemist, mille kohaselt:

- ringlussevõetud plasti sisalduse nõuet hinnatakse **ettevõtte kogumahu alusel**, arvestades ettevõtte poolt aastas ELi turule lastud plastpakendite kogust;
- ringlussevõetud plasti osakaal arvutatakse kui **ringlussevõetud plasti aastane kogutonnaaž võrrelduna plastpakendite kogutonnaažiga**;
- kohustused seotakse ELi turule lastud toodetega tervikuna, mitte üksikute tootmisüksustega.

Selline metoodika on kooskõlas ühekordsete plasttoodete direktiiviga (SUPD), vähendab halduskoormust ning annab ettevõtetele vajaliku paindlikkuse keskenduda pakendilahendustele, millel on suurim keskkonnamõju. Oluline on rõhutada, et tegemist ei

ole ambitsiooni vähendamisega, vaid **tõhusama ja tulemuslikuma viisiga** saavutada PPWR eesmärgid.

d) Ökodisaini määrus (ESPR) - märgistus

Eesti Keemiatööstuse Liit toetab ESPR eesmärki edendada kestlikumat tootmist ja tarbimist, kuid peab probleemseks Euroopa Komisjoni praegust lähenemist ühtse ESPR märgistuse väljatöötamisele.

EKTL leiab, et enne uue märgistuse loomist tuleb **selgelt põhjendada selle vajadust ja lisandväärtust**, arvestades, et samalaadseid teabeedastuse eesmarke täidavad või hakkavad täitma juba **digitaalne tootepass (DPP), EPREL, QR-koodid ning olemasolevad ELi märgistussüsteemid**. Uue, paralleelse märgistuse enneaegne kehtestamine suurendaks regulatiivset killustatust, tekitaks tarbijates segadust ning oleks vastuolus ELi eesmärgiga vähendada halduskoormust ja toetada digitaliseerimist.

EKTL peab meetoodiliselt vääraks lähenemist, kus keskendutakse esmalt märgise kujundusele, enne kui on määratletud selle ulatus, sisu, mõõdikud, mõõtmismetoodika ja tegelik kasu tarbijatele. Samuti ei ole realistlik ega proportsionaalne nn „üks-suurus-kõigile“ märgise lähenemine väga erinevatele tooterühmadele.

EKTL rõhutab, et ESPR raames tuleks **eelistada digitaalset lahendusi** ning jätta otsus märgistuse vajaduse, sisu ja kujunduse kohta **tooterühmapõhiste delegeeritud õigusaktidele**, pärast DPP ja ökodisaini nõuete rakendumise hindamist. Need muudatused oleks võimalik ja vajalik ESPR-i teksti sisse viia keskkonnaalase omnibusi kaudu.

e) Ökodisaini määrus – müümata jäänud tarbekaubad

Eesti Keemiatööstuse Liit toetab ökodisaini määruse (ESPR) üldeesmärki suurendada läbipaistvust ja vähendada keskkonnamõjusid. Samas leiame, et müümata jäänud tarbekaupade hävitamisega seotud teabe avalikustamise kohustuse rakendamise ajakava vajab korrigeerimist.

Praegu kavandatud ajakava looks ettevõtjatele õiguslikku ebakindlust ja ebaproportsionaalse halduskoormuse olukorras, kus ühtlustatud aruandlusvorm ja tootekategooriate selge määratlus ei ole veel kehtestatud. See võib viia ebaühtlaste ja

mittevõrreldavate andmete kogumiseni, mis ei toeta poliitikakujundamise eesmäärke ega turujärelevalvet.

Seetõttu peab Eesti Keemiatööstuse Liit põhjendatuks, et Euroopa Komisjon kasutaks keskkonnaalast omnibusi, et lükata vastava avalikustamiskohustuse kohaldamine edasi aastasse 2028, tuginedes 2027. aastal kogutud andmetele. See tagaks õigusselguse, vähendaks halduskoormust ning võimaldaks koguda usaldusväärseid ja võrreldavaid andmeid.

Tugevate ja konkurentsivõimeliste kodumaiste tööstusharude ning kestlike ja innovaatiliste ärimudelite säilitamine on Euroopa Liidu keskkonna- ja ringmajanduse eesmärkide saavutamiseks ülioluline.

Lugupidamisega

Kärt Alaküla

Eesti Keemiatööstuse Liidu tegevjuht

/digiallkiri/